

Siyasal Aktivizm Aracı Olarak Twitter: 2019 Venezuela Başkanlık Krizi Üzerine Bir İnceleme

ÖZET

- **Mehmet Ali GAZİ**
Dr. Öğr. Üyesi
Malatya Turgut Özal
Üniversitesi
maligazi@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9239-4187

10 Ocak 2019 tarihinde Venezuela Devlet Başkanı Nicolás Maduro, ikinci iktidar dönemi için yemin etmişti. Buna karşın Maduro'nun devlet başkanlığını tanımayan Venezuela Ulusal Meclis Başkanı Juan Guaidó, 23 Ocak 2019 tarihinde kendisinin ülkenin yeni devlet başkanı olarak görevlendirildiğini açıklamıştı. Guaidó'nun geçici devlet başkanlığı başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere pek çok ülke tarafından tanınmıştı. Guaidó'nun devlet başkanı olarak tanınması, Venezuela'yı büyük bir siyasi çıkmaza sokmuştu. Tüm bu yaşanan süreçte Guaidó, Twitter'ı Maduro'nun yönetimini devirmek amacıyla etkin bir şekilde kullanmıştı. Bu çalışmada Maduro'nun yönetimi devirmek amacıyla Guaidó'nun Twitter'ı siyasal aktivizm aracı olarak nasıl ve ne yönde kullanıldığı incelenmiştir. Bu amaçla Guaidó'nun, Maduro'nun kendisini devlet başkanı ilan ettiği 10 Ocak 2019 tarihinden itibaren 20 günlük Twitter paylaşımları çalışma kapsamında oluşturulan kodlama cetveli ışığında içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgularda, Guaidó'nun kitleleri sokaklarda direnişe çağırarak için Twitter hesabında sıklıkla coşku çekiciliği tekniğinden yararlandığı saptanmıştır. Ayrıca Guaidó'nun Twitter paylaşımlarında sıklıkla aldığı dış desteği vurgu yaparak ülke genelinde destek kazanmaya çalıştığı ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Aktivizm, Siyasal Aktivizm, Venezuela, Sosyal Medya, Twitter

Geliş Tarihi 13.02.2020

Kabul Tarihi 14.06.2020

Yayın Tarihi 01.07.2020

Twitter As Political Activism Tool: An Examination On 2019 Venezuela Presidency Crisis

ABSTRACT

- **Mehmet Ali GAZİ**
Dr. Öğr. Üyesi
Malatya Turgut Özal
Üniversitesi
maligazi@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9239-4187

On 10 January 2019, Venezuelan President Nicolás Maduro swore for his second term in power. However, the President of the National Assembly of Venezuela, Juan Guaidó, who did not recognize the presidency of Maduro, announced on January 23, 2019 that he was appointed as the new head of state. Guaidó's interim presidency was recognized by many countries, notably the United States. The recognition of Guaidó as head of state led Venezuela into a major political stalemate. In all this process, Guaidó effectively used Twitter to overthrow Maduro. In this study, it was investigated how and in what way Guaidó used Twitter as a means of political activism in order to overthrow the administration. For this purpose, Guaidó's 20-day Twitter shares after January 10, 2019, when Maduro declared himself as president were analyzed using content analysis in the light of the coding chart formed within the scope of study. In the findings of the study, it was found that Guaidó frequently used the enthusiasm appeal technique in his Twitter account to call the masses to the resistance on the streets. In addition, it was revealed that Guaidó tried to gain support throughout the country by emphasizing the external support he frequently received on Twitter shares.

Keywords: Activism, Political Activism, Venezuela, Social Media, Twitter

GİRİŞ

21. yüzyılda sosyal medya araçları, aktivizme yeni bir boyut kazandırmıştır. Facebook ve Twitter gibi sosyal medya platformları üzerinden örgütlenen gruplar kamuoyu üzerinde sanal ortamda baskı grupları oluşturmakta ve gündemin belirlenmesinde etkili olmuştur. Gazete, radyo ve televizyon gibi geleneksel medya araçlarının tek elden hakim olduğu dönemlerden farklı olarak sosyal medya, siyasal aktivist hareketlerin önüne geçilemez bir güç kazanmasına yol açmıştır. Arap Baharı'nda yaşananların milat alındığı sosyal medyadaki siyasal aktivizm, günümüzde siyasal alandaki en küçük bir muhalefette bile on binleri iktidara karşı sokaklarda birleştirebilmektedir. Bunun en son örneği 10 Ocak 2019 tarihinde Venezuela'da medyana gelen devlet başkanlığı krizidir. Uzun bir süredir Devlet Başkanı Nicolás Maduro'ya karşı siyasal aktivist hareketleri yöneten Juan Guaidó'nun 23 Ocak 2019 tarihinde kendisini geçici devlet başkanı ilan etmesi ve Twitter üzerinden örgütlediği on binlerce muhalifi Maduro'ya karşı sokaklara dökmesi, Venezuela Başkanlık Krizi'nin uluslararası bir kriz olmasına neden olmuştur. Guaidó'nun Twitter üzerinden yürüttüğü ve zaman içerisinde başarıya ulaşan siyasal aktivist eylemler, başta ABD, Avrupa Birliği ve Amerikan Devletleri Örgütü tarafından Guaidó'nun Venezuela geçici devlet başkanı olarak tanınmasını sağlamıştır.

Uluslararası alanda Twitter'ın siyasal aktivizmde kullanımını ele alan önemli çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bunlar içerisinde; Xu, Sang, & Park, (2014), "Twitter Aktivizm Ağlarında Kanaat Önderlerinin Öngörülleri: Wisconsin Eyaleti Seçimleri Örneği" adlı çalışmada eyaletteki kanaat önderlerinin Twitter yoluyla oluşturduğu siyasal aktivizm incelenmiştir. Çalışmada içerik analizi ve ağ analizi yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgularda, belirli gruplar tarafından gönderilen tweetlerin bireysel olarak gönderilen tweetlerden daha etkili sonuçlar ortaya çıkarabildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Choi & Park (2014) "Güney Kore'de Politik Hedef Odaklı Twitter Tabanlı Bir Topluluğa Açıklayıcı Bir Yaklaşım: Onu Kim Organize Etti, Neleri Paylaştı ve Nasıl Hareket Etti?" adlı çalışmada bir grup aktivistin Twitter üzerinden Güney Kore'de bulunan muhafazakar bir gazeteyi kapatılması için başlattığı kampanyayı incelemiştir. Çalışma Twitter üzerinden örgütlenen aktivistlerin paylaşımları üzerinden kolektif bir kimlik oluşturmaya çalıştıkları, bu yolla grup dayanışmasının artırıldığı ve siyasal eylemlere katılıma ışık tutulduğu saptanmıştır.

Bosch, (2017), "Güney Afrika'da Twitter Aktivizmi ve Gençliği: # Rhodes Düşmeli Örneği" adlı çalışmada Güney Afrikalı bir grup öğrenci tarafından yürütülen 'Rhodes Düşmeli' adlı Twitter kampanyası incelenmiştir. Çalışma kapsamında tweetler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrenciler kampanya içerisinde, İngiliz sömürgeci Cecil John Rhodes'ın heykelinin siyahi öğrencilere ayrımcılığı simgelediği düşüncesiyle kaldırılmasını talep etmiştir. Çalışma sonucunda, gençlerin Twitter üzerinden ana akım medyaya karşı nasıl gündem oluşturabildikleri ve Güney Afrika toplumundaki siyasi tartışmalara nasıl dahil olabildikleri ortaya çıkarılmıştır.

Çalışma kapsamında Venezuela Başkanlık Krizi sırasında Guaidó'nun Twitter üzerinden yaptığı paylaşımlar siyasal aktivizm bağlamında analiz edilmiştir. Çalışma;

- 2019 Venezuela Başkanlık Krizi'nde Guaidó'nun liderliğindeki siyasal aktivizm hareketi hakkında bilgi vermesi,
- sosyal medyanın siyasal aktivizm aracı olarak ne şekilde kullanıldığını açıklaması,
- sosyal medyayla değişen siyasal aktivizm kavramını ele alması,
- alanda siyasal aktivizm ve sosyal medya üzerine yapılan çalışmaların sınırlı olması ve bu nedenle gelecek çalışmalar için kaynak teşkil etmesi bakımından önem taşımaktadır.

1. SİYASAL AKTİVİZM

Modern toplumlarda ileriye dönük değişimlerde başat rol oynayan ve bireylerin kendilerini daha doğru biçimde tanımlayabilmeleri adına düzenin dışında yeni bir düzenin oluşmasını sağlayan unsurlardan biri toplumsal hareketlerdir. 20 yy. başlarındaki işçi hareketleriyle başlayan toplumsal hareketler, 1960'lara doğru içeriksel olarak iktidarı hedef alan, ekonomik problemlerin sınıfsal yapısı olan hareketlere dönüşmüştür. Bu hareketlerde sorunların çözümü için ideolojik faktörler önerilmekteydi. Bu hareketler, "eski toplumsal hareketler" olarak adlandırılmışlardır. Yeni toplumsal hareketler" kavramı ise, 1970'lerden itibaren ortaya çıkmış olan çevresel, feminist, barış, nükleer karşıtı, azınlık hakları ve yerel özerklik hareketlerini ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır (Önder, 2002, s. 35). Yeni toplumsal hareket teorisi 1970'lerde geleneksel toplumsal hareket teorilerini kullanarak analiz edilmesi zor olan post-endüstriyel, yaşam kalitesi hareketlerinin çoğalmasını açıklamak için ortaya çıkmıştır (Melucci, 1989, s. 45). Herhangi bir merkez olmayan, örgütlenme yapısı açık ve hiyerarşik olmayan bir yapıya sahiptir. Bu yapılar toplumun bürokratikleşmesine, metalaşmasına ve homojenleşmesine karşıdır ve toplumsal kurumların liberter yollarla dönüştürülmesi arayışındadırlar (Işık, 2013, s. 24)

Siyasi sonuçları etkilemek veya maddi kaynakları yeniden dağıtmak için çabalayan belirli grupların şikâyetlerine dayanmak yerine, barış, silahsızlanma, çevre ve feminist hareketler gibi yeni toplumsal hareketler çoğalmıştır. Melucci (1989, s. 55), bu farklı toplumsal hareketleri "yeni" olarak nitelendiren ortaklığın, yaşam dünyasında, ortak özneller arasındaki anlamlar ve günlük varoluşumuzun zeminini oluşturan ortak anlayışlara sistematik olarak müdahale etmelerinin bir yolu olduğunu savunuyor. Smith ise aktivizmi, yaşadığı toplumda sorun olarak algılanan sosyal, politik, ekonomik ya da çevresel uygulama veya durumları teşvik etme, engelleme, doğrudan yâda müdahale etme amacıyla kurum ve kuruluşlara uygulanan baskı süreci olduğunu belirtmektedir. Kim ve Sriramesh, aktivizm'i gönüllük esasına dayanılarak örgütlenmiş bireylerin insanlığın ortak yaşamını tehdit eden sorunları çözebilmek için gösterdikleri koordineli hareketler (Sert, 2012, s. 128) olduğunu ifade ederek aktivistlerin özelliğinden yola çıkarak bir tanımlama gitmiştir. Aktivizm, diktatörlüklere meydan okuma, işçileri sömürüden koruma, çevreyi koruma, kadınlar için eşitliği sağlama, ırkçılığa karşı yapılmış aktivist mücadeledir. Bu mücadele mektup yazmak, dilekçe vermek, politik bir kampanya yürütmek, boykot yapmak, mitinglere, sokak yürüyüşlerine katılmak, oturma eylemleri veya açlık gibi davranış biçimlerinden oluşmaktadır. Aktivizmin en yaygın görüntüsü yürüyüş ya da halk toplantısı gibi protesto biçimleridir.

Sharp (2005, s. 45), şiddet içermeyen aktivizm türlerini üç ana türe ayırmaktadır. İlk olarak konuşmalar, sloganlar, pankartlar, işaretleme, protesto itirazları, nöbet tutma, şarkı söyleme, yürüyüşler gibi protesto ve ikna yöntemleridir. Şiddet içermeyen aktivizm olarak kabul etmek için bunların geleneksel davranışların ötesine geçmesi gerekmektedir. İkinci tür şiddet içermeyen aktivizm türü ise, sosyal geleneklere uymamak, göçü protesto etmek, kira grevleri, üreticilerin boykotu, banka mevduatlarının geri çekilmesi, uluslararası ticaret ambargosu ve çok çeşitli grev gibi işbiriksizlik yapılan eylemlerdir. Üçüncü tür ise, oturma eylemleri, gerilla tiyatrosu, oruç tutmak ve alternatif ekonomik ve siyasi kurumlar kurmak gibi müdahaledir. Bütün bunlar ve daha fazlası, şiddet içermeyen çeşitlilikteki aktivizm yöntemleri olabilir.

Günümüzde aktivizm hareketleri, politikaları değiştirmeyi hedeflemektedir. Aktivizm tarih boyunca, her türlü siyasal sistemde görülmüştür. Geçmiş yüzyıllarda, toplumlarda yaşanan sorunlara dikkat çekmek veya toplumsal değişimi başlatmak amacıyla toplumsal hareketlere liderlik yapan aktivistlerin bazıları başarılı olmuş ve kitlelerin kendisini takip etmesini sağlamıştır. Dünya ölçeğinde, toplumsal değişimi yaratan aktivistlerin en önemlilerinden biri, Hindistan'ın en büyük lideri olarak tanımlanan Mahatma Gandhi, kötülüklerin karşılığında etkin ancak kaba güç kullanmadan direnme yöntemini benimsemiştir (Howard, 2013). Irkların eşitliğine dayanan düşüncelerinden dolayı 1964'de Nobel Barış Ödüllü Martin Luther King, Jr. Vatandaşlık hakkı ve işçi hakları için yapılan hareketlere öncülük yapmıştır (Kern-Foxworth, 1992). John Lennon The Beatles müzik grubunun üyelerinden olan Lennon, savaş karşıtı söylemleriyle hep kamunun gündeminde olmuş, çeşitli mecralarda yaptığı açıklamalarla, şarkı sözleri ve müziğiyle insanlara sürekli barış mesajları vermiş, özellikle Vietnam Savaşı'nı eleştirerek basına bu yönde demeçlerde bulunmuş, aktivist eylemlere katılmıştır. Liderler sıklıkla muhalefet güçleri tarafından saldırıya uğrar: bir liderin itibarsızlaştırılması bütün bir hareketi itibarsızlaştırmanın bir yöntemidir.

Günümüzde özellikle internet sayesinde editörlerin, patronajın himayesindeki basından kurtulup bireyden bireye, bireyden topluma (bloglar), toplumdan bireye ve en önemlisi de toplumdan topluma iletişim kanalları açılmıştır. Bu iletişim kanalları yeni oluşumları da beraberinde getirmiştir. Baskı grupları olarak tanımlanan STK ve İlegal örgütler dinamik ve sesini duyurabilen bir yapıya sahip olmuşlardır. Bu oluşumlar devletin egemenlik yetkileri üzerinde doğrudan bir tehdit değilse de ilişkiler dünyasında, devlet kontrolü dışında bir katman daha oluşmuştur (Karagöz, 2013, s. 136).

2. YENİ DİJİTAL MEDYA VE AKTİVİST AĞI

21. yy. birlikte başlayan teknolojik gelişmeler toplumsal hareketlerin zaman içerisinde değişimler yaşamasına ve toplumları etkileme boyutları farklılaşmıştır. Modern dünya diye tanımlanan günümüz toplumlarında bireylerin, "sınırsızlık" bilincinin varoluşu, alternatif bir güç olarak dijital aktivizm doğmasını sağlamıştır. Bu aktivizmin başrol oyuncuları dijital medyayı kullanarak kitlesel protestolar ve kampanyalar düzenlemektedir. İnternet, cep telefonları ve dijital video gibi iletişim teknolojiler zaman, boyut ve ideolojinin sınırlılıklarını

aşarak aktivist hareketlerin koordine edilmesinin ve yaygınlaştırılmasının yolunu açmaktadır. Küreselleşmeyle birlikte, bireysel ve toplumsal hayatta yapısal ve fiziksel değişimler yaşanmaktadır. Bu değişimin temel noktası yeni iletişim ve enformasyon teknolojilerindeki gelişmelerdir.

Ağ kavramını kültür, kimlik ve toplum çerçevesinde toplumsal hareketlerin dönüşümündeki değişimi en kapsamlı biçimde ele alan yaklaşım Manuel Castells tarafından ortaya konulan “ağ toplumu” kavramıdır. Castells’e (2005, s. 45-89) göre, sanayi toplumunu yaratan sanayi devrimlerinin kilit unsuru, buhardan nükleere kadar enerji kaynaklarının dağıtımı ve üretimi olduğu gibi, günümüzün teknoloji devriminin kilit unsuru da enformasyon teknolojileridir. Enformasyonun üretimi, dağıtımı ve işlenmesine bağlı olarak yaşanan bu devrimin yarattığı toplum tipini; bir enformasyon toplumundan ziyade, ağ biçiminde örgütlenmiş enformasyonel bir toplum olarak nitelendirmektedir. Enformasyonun tüm insani etkinliklere yayıldığı; bireysel ve kolektif tüm varoluşsal süreçlerin yeni teknolojik araçlarla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile birlikte dünya üzerindeki coğrafi sınırların önemini yitirmesi ve mekân kavramını da yok etmiştir. Aktivistler dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar dünyada olup biten olayları anında izleyebilme ve olaylardan haberdar olabilme şansına sahiptirler. İnsanlar, internet sayesinde istedikleri her bilgiye ve veriyi zaman mekân sınırlaması olmadan ulaşabilmektedir (Astam & Pınarbaşı, 2017, s. 671)

Hardt ve Negri, bu mücadele biçimlerini, yatay, merkezsiz örgütlenen ve iletişim teknolojilerini yoğun kullanan ağ mücadeleleri olarak nitelendirmektedir. Onlara göre, 1990’lardan itibaren; enformasyon, iletişim ve işbirliği ağları yeni mücadeleleri şekillendirmeye başlamıştır. Toplumsal hareketler, internet gibi teknolojileri sadece örgütlenme aracı olarak kullanmakla kalmamış, giderek bu teknolojileri kendi örgütsel yapılarının modeli olarak benimsemiştir. Bu nedenle de toplumsal hareketlerin, merkezi olmayan ve hiyerarşik bir komuta dayanmayan ağ biçiminde dağıntık örgütlenmeleri söz konusudur. Hardt ve Negri için, bu dağıntık ağ yapısı, tamamen demokratik bir örgütlenme modeli sunmaktadır. Dolayısıyla, demokrasi, toplumsal hareketler için hem hedef hem de yürütülen faaliyet biçimiyle ortaya konmaktadır (Hardt & Antonio , 2011, s. 103-104)

Eski iletişim araçlarının tek yönde gerçekleşen iletişim modeli yerini internet sayesinde kullanıcıların iletişim içinde olmasına olanak veren interaktif iletişime bırakmıştır. 2004 yılında Facebook, 2005’de Youtube ve 2006 yılında kurulan Twitter gibi sosyal medya platformları kuruldukları tarihlerden itibaren toplumsal hareketlerle bağlantılı bir yapı sergilemektedir. Youtube, Facebook ve Twitter’ın toplumsal hareketler açısından bakıldığında görülen en belirgin özelliği herkesin katılımına açık olması nedeniyle medya da temsil edilmeyen seslere yer vermesidir. İletişim ve medya araçlarının değişen kültürün ve gündelik hayatın akışına nasıl etki ettiğine dikkat çeken Castells, “Giderek evrensel, sayısal bir dili konuşan yeni bir iletişim sistemi, hem kültürümüzün sözcükleri, sesleri ve imgelerinin üretimini ve dağıtımını küresel olarak entegre hale getiriyor, hem de onları bireylerin kimliklerinin ve halet-i ruhiyelerinin beğenilerine uygun kılıyor” demektedir (Babacan, 2014, s. 140).

Dünyanın birçok yerinde bağımsız aktivistler, topluluklarını oluşturmak, fiziksel çevreleri dışındaki diğer benzer insanlarla bağlantı kurmak, lobi yapmak, para toplamak ve

etkinlikler düzenlemek için internet ve dijital araçları kullanıyor (Norris, 2004, s. 32). Dijital aktivizm, dijital araçların sosyal veya politik değişimi sağlamak için kullanıldığı yerdir. 2004 ve sonrasında Facebook ve Twitter gibi sosyal medya platformlarının tanıtılması ve hızlı bir şekilde büyümesi, tüm kampanyaların artık çevrimiçi olarak yayınlanabileceği bir boyuta ulaşmıştır. Çevrimiçi aktivizmin düşünce kuruluşu Meta-Aktivizm Project 'in dijital aktivizmin altı temel işlevini, kamuoyunu şekillendirme, bir eylem planlamak, bir harekete geçirme ifadesinin paylaşılması; dijital olarak harekete geçmek, kaynakların transferi olarak sıralamıştır. Belirtilen temel işlevler aynı zamanda dijital araçların kullanım temellerini oluşturmaktadır (Joyce, 2016).

Dijital mecralar, toplumlara harekete geçiren ve örgütleyen iletişim teknolojilerinin dijitalleşmesi küresel emperyalizmini oluşmasına neden olduğu gibi, toplumsal hareketler için de yeni imkân ve sınırlılıklar ortaya çıkarmıştır. Dijitalleşen iletişim teknolojilerin ticari bir meta ve merkezi bir yapıya sahip olması gerek hükümetlerce gerekse şirketler tarafından birer gözetim aracı haline almıştır. Özgürlük alanını yeniden tanımlayan bu mecralar toplumsal hareketler için sınırlılık anlamını yitirmesine de sebebiyet vermiştir (Çoban, 2009, s. 43-62).

Dijital araçları kullanmanın en büyük yararlarından biri, geniş bir toplulukla bağlantı kurma ve bir kampanyanın hedeflerini küreselleştirme yeteneğidir. Facebook ve Twitter gibi sosyal medya platformlarının birbirine bağlı doğası, bir aktivistin bir slogan, resim veya ayrıntı yayımlayabileceği, benzer çevrimiçi topluluklara bağlanabileceği ve ağları aracılığıyla bilgi paylaşımı daha kolay ve düşük maliyetlidir (Sivitanides & Vivek , 2011). Bu mecrada bilgi ulaşmak ve bilgiyi ulaştırmak için harcanan zaman ve emek daha azdır. Yine dijital ortamda gerçekleştirilen aktivist hareketlerin daha demokratik olmasını sağlamaktadır. Dijital aktivizm, internetin toplum üzerindeki dönüşümsel etkisini göstermektedir. Birçok viral kampanyanın kanıtlayabileceği gibi, sosyal medya kampanyaları viral hale gelirse fon toplama adına son derece etkili bir yöntem olduğu söylenebilir. Dijital medya yeni toplumsal hareketlerin örgütlenme biçimlerini de değiştirmiştir. Gerbaudo'un (2014)deyişiyle, iletişimi sağlayan örgüt olmasından ziyade, örgütleyen iletişim olması söz konusudur. Sonuç olarak, kolektif eylemin hayata geçmesini iletişimleri vasıtasıyla etkiledikleri göz önünde bulundurulduğunda, 'iletişim kuranlar' da kendiliğinden 'örgütleyici' durumuna gelmişlerdir.

Dijital mecranın aktivistlere sağladığı kolaylıklar yanında aktivizmin yapısal değişimleri de etkilemiştir. Ağ üzerinden gerçekleştirilen eylemler aktivistleri pasif duruma getirmektedir (Del Gandio, 2017, s. 65). Eylemlerin içeriğini ve asıl problemin ne olduğunu konusunda ikiyüzlülük yaşayabilir. Çevrimiçi aktivizm, sosyal ve politik kampanya mesajlarının içerik ve biçimsel olarak şeklini değiştirdi. Genellikle, mesajlar aşırı derecede basitleştiriliyor ve halkın müzakeresine ve görüş alışverişine geleneksel aktivizme göre daha az yer almaktadır. Aktivizm toplumu dönüştürme potansiyeli gerçek olsa da, bazen dijital aktivizmin etkisi toplum için olumsuzdur. Örneğin, terörist gruplar ve yabancı düşmanlığı partileri, hedeflerine ulaşmak için dijital aktivizmi de kullanıyorlar. Çevrimiçi olarak çok büyük bir kuvvet göstermesine rağmen, bazen bir çeşit eğlenceye dönüştürülmektedir.

Denning'e (2001) göre internet, bir eylemi iletme ve koordine etmek için güçlü bir araçtır. Dünyanın her noktasındaki her boyuttaki gruplar birbirine ulaşabilir ve internette gündem oluşturarak dünyanın herhangi bir yerindeki dış politikayı etkilemeye çalışabilirler.

Denning aktivistlerin internet üzerinden kullandıkları 5 model üzerinde durmaktadır. Bunlar, koleksiyon, yayın, diyalog, eylemlerin koordinasyonu ve karar vericilerin doğrudan lobileri olarak sıralamaktadır.

3. 2019 VENEZUELA DEVLET BAŞKANLIĞI KRİZİ VE SİYASAL AKTİVİST JUAN GUAIDÓ

20 Mayıs 2018 tarihinde Venezuela'da yapılan başkanlık seçimlerinde Nicolás Maduro mevcut oyların %67,8'ini alarak tekrar devlet başkanı seçilmişti. Seçime katılım oranının %46,07'de kalması gerek ulusal gerekse uluslararası alanda seçimlerin meşruluğunun tartışılmasına yol açmıştı. Diğer yandan seçimlerin adil yapılmadığını iddia eden Maduro yönetimi karşıtı aktivist Juan Guaidó, Maduro'nun yönetimi gasp ettiğini iddia ederek Maduro'nun başkanlığını tanımadığını ilan etmişti. Tüm bu yaşanan süreçte Guaidó, radyo, gazete ve televizyon gibi kitle iletişim araçları üzerinden Maduro yönetimine karşı kitleleri harekete geçirmiş ve ülke genelinde popüler hale gelmişti. Buna karşın Guaidó asıl popülerliğini yeni medya olarak bilinen sosyal medya üzerinden elde etmiş ve zaman içerisinde Maduro yönetimine karşı on binleri sokağa çıkarmayı başarmıştı (El Nacional, 2019). Bu süreçte ülkede yaşanan ve bir türlü önlenemeyen ekonomik kriz Guaidó'nun kitleler nezdinde güçlenmesini sağlamış, kitlelerin yavaş yavaş Guaidó'nun etrafında toplanmasını neden olmuştu. Guaidó'nun Twitter üzerinden Maduro karşıtı yaptığı paylaşımlar, Guaidó'nun yüz binlerin takip ettiği fenomen olmasını sağlamıştı (El Universal, 2019). Kitleler nezdinde yıldızı parlayan Guaidó, Maduro yönetimine karşı olan tüm muhalefeti tek çatı altında toplamıştı. Artık Guaidó'nun tek bir tweetiyle Venezuela'da on binler sokağa dökülmekteydi.

Guaidó, arkasına aldığı halk desteği ile 5 Ocak 2019 tarihinde Venezuela Ulusal Meclisi başkanı olmayı başarmıştı. Bu süreç Maduro yönetimine karşı sıradan bir siyasi aktivist olan Guaidó'nun Maduro'ya karşı alternatif bir siyasi güç olmasını sağlamıştı. Guaidó, göreve başladığı ilk günden itibaren Maduro'nun yönetimi ele geçiren bir usurpador (gaspçı) olduğunu ilan etmişti. Maduro'yu halkına karşı diktatörlük yapmakla suçlayan Guaidó, kitleleri Maduro'nun iktidarını tanımamaya çağırıyordu. Maduro'nun 10 Ocak 2019 tarihinde ikinci başkanlık dönemi için yemin etmesinin ardından Guaidó, Maduro'yu başkan olarak tanımadığı bir kez daha resmi olarak ilan etmişti (El Pais, 2019). Bu süreçte Guaidó, Twitter üzerinden kitleleri tekrar Maduro yönetimine karşı sokaklarda toplanmaya çağırıyordu. Maduro karşıtı gösterilerde iyice güçlenen Guaidó, 23 Ocak 2019 tarihinde kendisini geçici Venezuela devlet başkanı olarak ilan etmiş, serbest seçimlerin yapılacağı tarihe kadar da bu görevini sürdüreceğini belirtmişti. Guaidó'nun geçici devlet başkanlığı, kısa süre içerisinde ABD, Kanada, Avustralya başta olmak üzere bazı ülkeler tarafından tanınmışken, Rusya, Çin, Türkiye ve İran gibi bazı ülkeler tarafından da meşru kabul edilmemişti (El Siglo, 2019). Bu aşamada Guaidó dış ülkelerin de desteğiyle ülkede kontrolü tek elden toplamaya başlamıştı. Guaidó, siyasi aktivizm aracı olarak kullandığı Twitter üzerinden hem kitleleri destek gösterileri için sokağa çağırırken, hem de Twitter'da kendi yönetimi tarafından atanan devlet görevlilerini ilan

etmeye başlamıştı. 31 Ocak 2019 tarihi itibarıyla Avrupa Parlamentosu da Guaidó'yu devlet başkanı olarak tanıdığını ilan etmiştir (Panorama, 2019).

4. METODOLOJİ

Yeni medya olarak tanımlanan sosyal medyanın siyasal aktivizmdeki rolünü 2019 Venezuela Başkanlık Krizi özelinde açıklamak çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Böylece güncel bir örnek üzerinden siyasal aktivizmde sosyal medya kanalıyla kitlelerin nasıl kontrol altına alınmaya çalışıldığının ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranması amaçlanmaktadır;

2019 Venezuela Başkanlık Krizi'nde Guaidó'nun Twitter hesabında;

- Hangi temel konular ön plana çıkarılmaktadır?
- Dış destek vurgusu ne amaçla kullanılmaktadır?
- Rasyonel çekiciliklerin genel itibarıyla oranı nedir?
- Hangi duygusal çekicilikler kullanılmaktadır?
- Kimler ön plana çıkarılmaktadır?

Çalışmada içerik analizi yönteminden yararlanılarak Twitter paylaşımları analiz edilmiştir. İçerik analizi, bir metnin bazı bölümlerinden belirli bir plan dahilinde alınan küçük içerikleriyle özetlendiği, yinelenebilir ve sistematik bir analiz tekniğidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Karadeniz, & Demirel, 2008, s. 240). İçerik çözümlemesi televizyon reklamı, radyo haberi, sinema filmi gibi geniş bir yelpazede kullanılabilir (Geray, 2014, s. 135). İçerik analizinden hem nitel hem de nicel çalışmalarda yararlanılmaktadır (Çakı, 2018, s. 120). Çalışmada Guaidó'nun Twitter hesabındaki paylaşımlar iki dönem üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İlk olarak 10 Ocak 2019 tarihinde Maduro'nun kendisini devlet başkanı ilan etmesinden, 23 Ocak 2019 tarihinde Guaidó'nun Maduro'nun devlet başkanlığını tanımayarak kendisini geçici devlet başkanı olduğu ilan eden açıklamasına kadar olan süreçteki toplam 128 tweet; ikinci olarak da 23 Ocak 2019 tarihinde Guaidó'nun kendisini geçici devlet başkanı olarak ilan etmesinden sonra yaptığı 7 günlük toplam 116 tweet çalışmada oluşturulan kodlama cetvelleri üzerinden incelenmiştir. Guaidó'nun Twitter hesabının siyasal aktivizm boyutunda ne amaçla kullandığını ortaya çıkarabilmek için (Thorson, et al., 2013) ve (Seo, 2014) çalışmalarında kullanılan kodlama cetvelleri mevcut çalışmaya uyarlanmış ve Twitter paylaşımları dört temel başlık (saldırı, karşı saldırı, savunma, destek) altında analiz edilmiştir. Saldırı, belirli bir konuda karşı tarafa yönelik yapılan eleştiri, tehdit ve uyarı içeren mesajların gönderilmesi. Karşı saldırı, belirli bir konuda karşı taraftan gelen eleştiri, tehdit ve uyarı içeren mesajların aktarılması. Savunma, karşı taraftan gelen eleştiri, tehdit ve uyarılara yönelik verilen cevaplar, kitlelerin eyleme teşvik edilmesi ve hükümete karşı direnişi

sürdürmeye yönelik mesajların gönderilmesi. Destek, muhalefet hareketine yurtdışından gelen destek mesajlarının aktarılması.

Çalışma kapsamında Guaidó'nun Twitter hesabındaki paylaşımlarında kitleleri Maduro'nun yönetimine karşı seferber edebilmek için ne tür mesaj içeriklerini kullandığı incelenmiştir. Bu açıdan toplamda 244 Twitter paylaşımı, rasyonel ve duygusal çekicilikler boyutunda analiz edilmiş, duygusal çekicilikler de kendi içerisinde beş duygu çekiciliği (hüzün, korku, mizah, coşku, öfke) boyutunda ele alınmıştır.

5. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde Guaidó'nun 10 Ocak 2019 - 23 Ocak 2019 tarihleri arasındaki (ilk dönem) 128 tweeti ve 23 Ocak 2019 - 30 Ocak 2019 tarihleri arasındaki 116 tweeti siyasal aktivizm bağlamında içerik analizi yöntemi kullanılarak belirlenen kodlama cetvelleri üzerinden analiz edilmiştir.

5. 1. 10 Ocak 2019 Tarihinden İtibaren Yapılan Paylaşımlardaki Bulgular

10 Ocak 2019 tarihinde Maduro'nun ikinci dönem devlet başkanlığı için yemin etmesiyle birlikte Guaidó, Maduro'nun devlet başkanlığını tanımadığı bildirmişti. Guaidó, Twitter üzerinden "Usurpador Maduro / Gaspçı Maduro" şeklinde Maduro'yu suçlayarak, Venezuela halkından Maduro'yu devlet başkanı olarak tanımamasını ve sokaklara çıkmasını istemişti. Guaidó, 23 Ocak 2019 tarihine kadar 13 günlük süre zarfında toplam 128 tweet atmıştı. İçerdiği temel konular üzerinden değerlendirildiği, Guaidó'nun genel olarak kitleleri Maduro'ya karşı direnişe yönelten tweetleri attığı görülmüştür. Guaidó'nun direniş çerçevesindeki tweetlerinde genel olarak; kitlelerin sokağa çıkması, Maduro yönetimi tarafından alınan kararların tanınmaması ve Maduro'ya karşı sivil itaatsizlik gibi konular bulunmaktaydı. Diğer yandan Guaidó'nun tweetlerinde ulusal ve uluslararası destek çağrıları da yer almaktaydı. Guaidó, resmi çalışanların Maduro'nun emirlerini uygulamamasını isterken, uluslararası alanda da Maduro'nun devlet başkanı olarak tanınmamasını talep etmişti. Guaidó'nun paylaşımlarında direniş ve destek tweetlerine oranla daha az sayıda Maduro yönetimine eleştiri, tehdit ve uyarı içeren tweetin gönderildiği, buna karşın çok sınırlı sayıda Maduro'nun Guaidó'ya yönelik saldırılarını içeren tweetlere yer verildiği görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 1.10 Ocak 2019 Tarihinden İtibaren Yapılan Paylaşımlardaki Temel Konular

	Guaidó
Saldırı	29 (%22.65)
Karşı Saldırı	3 (%2.34)
Direniş	59 (%46.09)
Destek	37 (%28.9)
Toplam	128 (%100)

Guaidó'nun ilk dönem tweetlerinde genel itibariyle her ne pahasına olursa olsun Maduro yönetimine karşı direnişin sürdürülmesi istenmiştir. Böylece Maduro yönetiminin meşrulaştırılmasının önüne geçmeyi amaçlamıştır. Mesaj stratejisini de Maduro'ya saldırmak veya Maduro'dan gelecek saldırılara cevap vermek üzere değil, tamamen direnişi ve hareketine desteği arttıracak mesajlar üzerine odaklanmıştır.

Resim 1'de Guaidó'nun Maduro'ya saldırı içeren tweetlerinden biri görülmektedir. İspanyolca yazılan tweette "Ülkemizin sembollerini kullanarak bir başkanlık olduğunu varsaymak, seni başkan yapmaz, hala bir GASPÇI Nicolás Maduro'sun. @AsambleaVE'den sembollerini ve ülkeyi kurtaracağız. #MaduroUsurpadorDeVzla" mesajı yer almaktadır. Maduro'ya karşı mesajlarda gaspçı ve diktatör vurguları yapılmış ve böylece kitlelerin Maduro'nun meşruiyetini sorgulamaları istenmiştir.

Resim 1. Guaidó'nun 10 Ocak Tarihli Twitter Paylaşımı

Guaidó'nun 10 Ocak 2019 tarihinde attığı tweetlerde duygusal çekiciliklerin, rasyonel çekiciliklere göre daha önde olduğu görülmektedir. Guaidó'nun kitleleri Maduro yönetimine karşı harekete geçirebilmek için genel olarak coşku çekiciliğinden yararlandığı, diğer yandan Maduro'ya karşı muhalefetin öfkesinden de yararlanabilmek için öfke çekiciliği içeren tweetleri de gönderildiği görülmektedir. Guaidó'nun tweetlerinde hüznün çekiciliği sınırlı oranda, mizah ve korku çekicilikleri ise hiç yer almamıştır (Tablo 2). Guaidó, duygu çekiciliklerini ön plana çıkararak kitleleri eylem odaklı harekete geçirmeye çalışmıştır. Bu amaçla doğrudan coşku çekiciliği içeren mesajlarla, Maduro'ya karşı zaferin yakın olduğu ve başarı için her geçen gün daha fazla adım atıldığı algısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Tablo 2. 10 Ocak 2019 Tarihinden İtibaren Yapılan Paylaşımlardaki Çekicilikler

	Guaidó
Rasyonel Çekicilik	53 (%41.40)
Duygusal Çekicilik	75 (%58.59)
Korku Çekiciliği	-
Mizah Çekiciliği	-
Öfke Çekiciliği	19 (%14.84)
Coşku Çekiciliği	50 (%39.06)
Hüzün Çekiciliği	6 (%4.68)
Toplam	128 (%100)

Resim 2'de Guaidó'nun direnişi telkin eden "Nicolás kimseye hiçbir şey garanti etmiyor. Venezuela'yı ilerletecek tek yol @AsambleaVE'niz tarafından önerilen rota. Güzergahımız çok açık: gaspın sona ermesi, geçici hükümet ve serbest seçimler. Çağrımız bize eşlik edecek insanlara" şeklinde İspanyolca tweeti yer almaktadır. Coşku çekiciliği içeren mesajlarda Guaidó bu üç talep üzerinden mesajını anlaşılır ve basit bir şekilde kitlelere kabul ettirmeye çalışmaktadır.

Resim 2. Guaidó'nun 14 Ocak Tarihli Twitter Paylaşımı

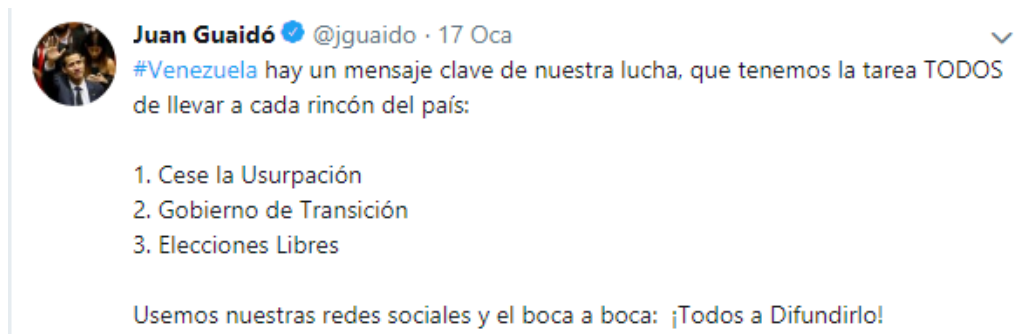
Guaidó, genel olarak kendisi, halk ve kendisiyle beraber halkın yer aldığı tweetlere yer verdiği görülmektedir. Buna karşın 10 Ocak 2019 tarihinden itibaren yapılan paylaşımlarda dış temsilcilere sınırlı sayıda yer verilmiştir (Tablo 3). Halkın ön plana çıkarıldığı tweetlerde, geniş kalabalıklar gösterilerek, Venezuela'da on binlerin Maduro'ya karşı harekete geçtiği mesajı verilmeye çalışılmaktadır. Venezuela'da belirli şehirlerde çoğunluğun muhalefete destek verdiği algısı oluşturularak, Maduro'nun meşruluğunun sonlandırılması amaçlanmaktadır.

Tablo 3. 10 Ocak 2019 Tarihinden İtibaren Yapılan Paylaşımlarda Öne Çıkan Kişiler

Guaidó	
Guaidó	55 (%42.96)
Halk	33 (%25.78)
Guaidó ve Halk	36 (%28.12)
Yabancı Temsilciler	4 (%3.125)
Toplam	128 (%100)

Resim 3'de Guaidó'nun destek konulu İspanyolca tweetlerinden birinde "#Venezuela mücadelemizin anahtar bir mesajı var; Tüm ülkenin her köşesine taşıyacağımız bir görevimiz var: 1. Gapsçıyı (Maduro) durdurma 2. Geçici hükümet 3. Serbest Seçim. Ağızdan ağza iletişim ve sosyal medyayı kullanalım: Herkese yaymak için!" yazısı yer almaktadır. Guaidó, bu tweet örneğinde de görüldüğü gibi kitlelerin Twitter üzerinden paylaşılan mesajı çevresindekilere sosyal medya kanalıyla veya ağızdan ağza iletmesini istemektedir. Böylece geniş kitlelere bilgi akışı sağlanarak daha fazla destek alınması amaçlanmaktadır.

Resim 3. Guaidó'nun 17 Ocak Tarihli Twitter Paylaşımı

5.2. 23 Ocak 2019 Tarihinden İtibaren Yapılan Paylaşımlardaki Bulgular

Guaidó'nun kendisini devlet başkanı ilan ettiği 23 Ocak 2019 tarihinden, 30 Ocak 2019 tarihine kadar (ikinci dönem) geçen bir haftalık süre içerisinde toplam 116 tweetin atıldığı görülmektedir. Bu tweetler temel konu bağlamında değerlendirildiğinde, ağırlıklı olarak Guaidó'nun geçici devlet başkanlığına yönelik destek içerikli tweetlerin atıldığı görülmektedir. Destek tweetlerini sırasıyla, direniş ve saldırı nitelikli tweetler takip etmiştir. Buna karşın Guaidó'nun tweetlerinin hiç birisinde Maduro'dan gelen saldırılara yer verilmemiştir. Tweetler, 10 Ocak 2019 tarihi itibarıyla atılan tweetler ile kıyaslandığında, destek tweetlerinde önemli bir artış; saldırı ve direniş tweetlerinde de önemli bir azalmanın olduğu görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 4.23 Ocak 2019 Tarihinden İtibaren Yapılan Paylaşımlardaki Temel Konular

	Guaidó
Saldırı	10 (%8.62)
Karşı Saldırı	-
Direniş	30 (%25.86)
Destek	76 (%65.51)
Toplam	116 (%100)

Guaidó'nun sistemli bir şekilde hareket ederek ikinci dönem tweetlerinde dış destek vurgusuna ağırlık verdiği görülmektedir. Nitekim tweetlerinin yaklaşık 3'de 2'lik bir bölümünün destek odaklı olduğu ve doğrudan dış ülkelere gelen tweetlerin ön plana çıkarıldığı ortaya çıkmaktadır.

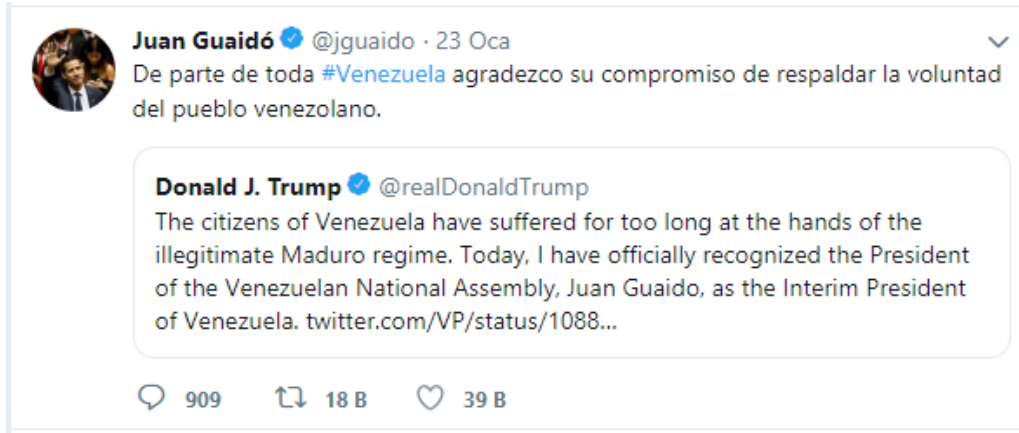
Resim 4'de Guaidó'nun "Barinas, Aragua, Bolivar ve Nueva Esparta bugün hep beraber ayağa kalkıyor, ayağa kalkıyor ve @AsambleaVE'in meşruiyetini destekliyor" şeklindeki direniş maillerinden bir görülmektedir. Guaidó'nun, ikinci dönem tweetlerinde de geniş halk kitlelerinin gösterilerine yer vererek, Venezuela halkının yanında olduğuna dair kamuoyu inşa etmeye devam ettiği ortaya çıkmaktadır.

23 Ocak 2019 Tarihinden İtibaren Yapılan tweetlerde, rasyonel ve duygusal çekiciliklerin oranının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Duygu çekiciliklerinde ise Maduro yönetimine karşı kitleleri harekete geçirebilmek için coşku çekiciliği kullanılmıştır. Coşku çekiciliğini ise sırasıyla sınırlı sayıda öfke ve hüzün çekiciliğinin takip ettiği görülmektedir. Guaidó'nun paylaşımlarında önceki tweetlerde olduğu gibi mizah ve korku çekiciliklerine yer verilmemiştir. Guaidó'nun ikinci dönemde de ağırlıklı olarak coşku çekiciliği tekniğinden yararlanmasıyla kitlelerin her ne pahasına olursa olsun direnişini sürdürmesi amaçlanmıştır. Böylece ülke içerisinde yansıtılan iç destekle, uluslararası alanda aldığı dış desteğin artırılması planlanmıştır.

Tablo 5. 23 Ocak 2019 Tarihinden İtibaren Yapılan Paylaşımlardaki Çekicilikler

Guaidó	
Rasyonel Çekicilik	59 (%50.86)
Duygusal Çekicilik	57 (%49.13)
Korku Çekiciliği	-
Mizah Çekiciliği	-
Öfke Çekiciliği	9 (%7.75)
Coşku Çekiciliği	45 (%38.79)
Hüzün Çekiciliği	3 (%2.58)
Toplam	116 (%100)

Resim 5'de Guaidó'nun ABD Başkanı Donald Trump'ın destek tweetine cevaben "Venezuela adına, Venezüella halkının iradesini destekleme taahhüdünüzü takdir ediyorum" şeklinde paylaştığı tweet görülmektedir. Guaidó'nun ikinci dönem paylaşımlarında en öne geçen konu dış destekler olmuştur. Guaidó sıklıkla paylaştığı dış destek tweetleriyle, ülke içerisinde meşruluk kazanmaya çalışmaktadır.

Resim 5. Guaidó'nun 23 Ocak 2019 Tarihli Trump Konulu Twitter Paylaşımı

23 Ocak 2019 tarihinden itibaren yapılan tweetlerin öne çıkan kişiler bakımından 10 Ocaktaki paylaşımlara göre önemli farklılıkların olduğu görülmektedir. Guaidó'nun 23 Ocak 2019 tarihinden itibaren yapılan tweetlerinde ağırlıklı olarak yabancı temsilcilere yer verildiği, buna karşın 10 Ocak 2019 tarihinden itibaren yapılan paylaşımlara göre Guaidó'nun, halkın ve Guaidó ile halkın yer aldığı tweetlerin oranında önemli bir azalmanın olduğu ortaya çıkmaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. 23 Ocak 2019 Tarihinden İtibaren Yapılan Paylaşımlarda Öne Çıkan Kişiler

	Guaidó
Guaidó	42(%36.20)
Halk	17(%14.65)
Guaidó ve Halk	13(%11.20)
Yabancı Temsilciler	44(%37.93)
Toplam	116(%100)

Guaidó'nun meşruluğu için önemli bir kriter olarak görülen dış destek tweetleri, yabancı temsilcilerin mesajlarda ön plana çıkmasına yol açmıştır. Böylece Guaidó, ulusal olduğu kadar uluslararası desteğin de arkasında olduğu izlenimini vermeye çalışmıştır.

Resim 6. Guaidó'nun 25 Ocak Tarihli Twitter Paylaşımı

Resim 6'da Guaidó'nun "Kardeşlerim, geçici bir hükümete ulaşmak ve serbest seçimler yapmak için yapmamız gerekenler konusunda önemli adımlar atıyoruz. Her zaman hatırlayın, eğer direnir ve ısrar edersek, bu savaşa değecek. İyi gidiyoruz, çok iyi!" şeklindeki tweetlerinden biri yer almaktadır. Guaidó'nun tweetlerinde informal bir dil kullanarak kitlelerle daha yakın bir bağ kurmaya çalıştığı görülmektedir. Diğer yandan sürekli olarak tweetlerde yer alan coşku çekiciliğiyle de, kitlelerin bir an olsun direnişi bırakmaması telkin edilmektedir

SONUÇ

2019 Venezuela Başkanlık Krizi'nde Guaidó'nun siyasal aktivizm boyutunda tweetleri incelendiğinde 10 Ocak 2019 (ilk dönem) tarihinden sonraki 13 günde ve 23 Ocak 2019 (ikinci dönem) tarihinden sonraki 7 gündeki paylaşımlarında önemli farklılıkların olduğu saptanmıştır. Guaidó'nun ilk dönem tweetlerinde direniş mesajının ön plana çıktığı buna karşın ikinci dönemde tweetlerin ağırlıklı olarak yabancı ülkelerden gelen desteğe odaklandığı görülmüştür. Guaidó'nun ilk dönem tweetlerinde genel olarak kitleleri Maduro'ya karşı harekete geçirebilmek için direniş odaklı mesajların gönderildiği, ikinci dönemde ise gerçekleşen muhalif eylemin ayakta kalabilmesi ve Maduro yönetiminin pasifize edilebilmesi için yerli ve yabancı destekleri ön plana çıkararak tweetlerin atıldığı görülmüştür.

Guaidó'nun ilk dönem tweetlerinde duygu çekiciliklerini rasyonel çekiciliklere göre fazla, ikinci dönemde ise duygu ve rasyonel çekicilikleri eşit şekilde kullanılmıştır. Her iki dönemde de ağırlıklı olarak coşku çekiciliğinden yararlanılarak kitlelerin Maduro yönetimine karşı eyleme geçmesi planlanmıştır. Buna karşın kitleleri harekete geçirebilmek için korku ve mizah öğelerine hiç bir tweette yer verilmemiştir. Bu yolla Guaidó kitleler nezdinde korku çekiciliğini kullanarak kendisine yönelik oluşabilecek tehditkar algısını ve mizah çekiciliğini kullanarak da kendisine yönelik oluşabilecek ciddiyetsiz algısını yok etmeye çalıştığı söylenebilmektedir. Hüzün ve öfke çekiciliklerinin ise sınırlı sayıda tweette yer bulduğu görülmüştür. Her iki çekicilik türünün kullanım amacı da tıpkı coşku çekiciliğinde olduğu gibi kitleleri Maduro'ya karşı harekete geçirmek olmuştur.

İlk dönem tweetlerinde daha çok Guaidó'nun ve halkın, ikinci dönemde ise daha çok yabancı devlet liderlerinin desteklerinin ön plana çıkarıldığı saptanmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak, ilk dönemde Guaidó'nun, uluslararası alanda varlık gösterebilmek için ilk olarak kendi halkının tweetleriyle hedef aldığı ve harekete geçirdiği, ikinci dönemde elde ettiği halk desteğini kullanarak yabancı devlet adamlarının desteğini ön plana çıkaran tweetlere yöneldiği görülmüştür. Bu açıdan Guaidó'nun mesaj stratejinde sistemli olarak ulusal etkiden, uluslararası etkiye geçiş yaptığı söylenebilmektedir.

Her iki dönemde de gönderilen tweetlerin temel mesajı özgürlük olmuştur. Tweetlerde Maduro'nun devlet yönetimini ele geçiren bir "gaspçı" olduğu vurgulanmış, Maduro'ya hitaben sıklıkla "diktatör" ifadesi kullanılmıştır. Buna karşın Maduro'yu doğrudan aşağılayan veya gülünç duruma düşürerek itibarsızlaştırmaya çalışan tweetlerin atılmadığı görülmüştür. Guaidó'nun, kitleleri Maduro'ya karşı harekete geçirebilmek için daha özgür bir geleceğin vaat edildiği ve sürekli başarı vurgusunun yapıldığı coşku çekiciliğinden, kimi zaman da ekonomik sıkıntıların ön plana çıkarıldığı ve göstericilerin zor durumunun konu edinildiği öfke çekiciliğinden yararlandığı saptanmıştır.

Genel itibariyle değerlendirildiğinde çalışmanın sonucunda, Guaidó'nun tweetlerinde direniş ve destek odaklı mesajların atıldığı görülmüştür. Kitlelerin Maduro yönetimine karşı daha aktif hareket edebilmesi ve eylemlerin istikrarlı sürdürülebilmesi için sıklıkla coşku çekiciliği tekniğinin kullanıldığını tweetlerin gönderildiği saptanmıştır. Destek odaklı tweetlerde yabancı devlet adamlarının Guaidó'nun siyasal aktivizmine yönelik destek mesajları aktarılmış, bu yolla Maduro'ya karşı Guaidó'nun liderliğindeki muhalefetin gün geçtikçe başarıya daha çok yaklaştığı algısı kitleler nezdinde oluşturulmaya çalışılmıştır. Guaidó, sosyal medyada siyasal aktivizm hareketini ana akım medyanın herhangi bir müdahalesine uğrama ihtimali bulmadan özgürce kitlelere yansıtma imkanı bulmuştur. Bu yolla Guaidó, kitleleri harekete geçirecek olan aktivist mesajların kitlelere nasıl ve ne zaman sunulacağı konusundaki kontrolü de elinde bulundurmıştır. Guaidó mesajında hangi fotoğrafın kullanılacağından hangi başlığın yazılacağına kadar haberin inşasındaki tüm evrelere hakim olmuştur. Böylece ana akım medyanın etkisi olmadan Guaidó kitlelerle doğrudan çift yönlü iletişim olanağı kurabilmiştir. Sonuç olarak Guaidó özelinde de görüldüğü gibi sosyal medyanın, siyasal aktivizmin iletişim boyutunda daha özgür hale gelmesini sağladığı görülmüştür.

Çalışma kapsamında son dönemde uluslararası bir sorun haline gelen Venezuela Devlet BaŐkallđı Krizi'nde Guaidó'nun yürütmüő olduğu siyasi aktivist hareketlerin Twitter üzerinden nasıl şekillendiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada Guaidó'nun liderliğindeki siyasi aktivizmin Twitter üzerinden nasıl on binleri sokağa döktüğu, uluslararası siyasi aktörlerden aldığı desteği nasıl yansıttığı ve Maduro yönetimine karşı nasıl bir direniş gösterdiği açıklanmıőtır. Böylece Guaidó'nun özelinde sosyal medyanın siyasi aktivizm aracı olarak ne kadar önemli bir rol üstenebildiğinin gösterilmesi amaçlanmıştır. Gelecek çalışmaların Facebook, Youtube gibi farklı sosyal medya platformlarının siyasi aktivizm aracı olarak kullanılmasını, güncel örnekler üzerinden mevcut çalışmada elde edilen bulgularla karşılaştırmalı olarak ele alması alana katkı sağlayacaktır.

EXTENDED ABSTRACT

In the 21st century, social media tools gave a new dimension to activism. The groups organized through social media platforms such as Facebook and Twitter created pressure groups on the public in the virtual environment and were effective in determining the agenda. Unlike traditional media such as newspapers, radio and television, which are dominated by one hand, social media has led to an unpredictable power of political activist movements. Political activism in the social media, can combine ten thousand of people in the streets against power, even today in the smallest opposition in the political sphere. The most recent example of this is the presidential crisis in Venezuela on 10 January 2019. Juan Guaidó, who had long ruled the political activist movements against President Nicolás Maduro, declared himself head of state on January 23, 2019, and take tens of thousands of opponents into the streets against Maduro through Twitter. The political activist actions Guaidó carried out on Twitter and succeeded in time led to the recognition of Guaidó as the interim president of Venezuela by the US, the European Union and the Organization of American States.

During the Venezuelan President's Crisis, the tweets of Guaidó were analyzed in the context of political activism. The study is important to give information about the political activism movement led by Guaidó in the 2019 Venezuelan Presidential Crisis, to show how social media is used as a means of political activism, to address the concept of political activism, which changes with social media. The main purpose of this study is to explain the role of new media as social media in political activism. Thus, it is aimed to reveal how the masses are tried to be controlled through social media through a current example.

In this study, Twitter shares were analyzed by using the content analysis method used in both qualitative and quantitative research methods. Content analysis is a replicable and systematic analysis technique in which some parts of a text are summarized with their small content in a given plan. Content analysis can be used in a wide range of media such as television advertising, radio news and motion picture. In the study, the shares of Guaidó's Twitter account were examined comparatively over two semesters. In order to reveal what Guaidó's Twitter account was used for the purpose of political activism, the coding rulers used in Thorson's et al. (2013) and Seo's (2014) studies were adapted to the current study and Twitter shares were analyzed under four basic titles (attack, counter-attack, defense, support). Attack, means the sending messages containing criticism, threats and warnings against the counterparty on a particular issue. Counter-attack, means the transferring of messages that contain criticism, threats and warnings from a counterparty on a particular subject. Defense, means the criticism from the other side, responses to threats and warnings, encouraging the masses to take action and sending messages to continue resistance against the government. Support, means the transfer of support messages from the opposition movement abroad.

As part of the study, Guaidó's Twitter account was examined in the context of the content that he used to mobilize the masses against Maduro's management. In this respect, 244 Twitter shares were analyzed in the dimension of rational and emotional appeals and emotional appeals were dealt with within five appeal dimensions (sadness, fear, humor, enthusiasm,

anger). In the study, people who came to the fore in Twitter shares were tried to be analyzed under four headings (Guaidó, people, Guaidó and people, foreign representatives).

As a result of the study, it was seen that Guaidó's tweets focused on the resistance and support messages. It was found that tweets were frequently used in the technique of enthusiasm appeal in order for the masses to move more actively towards the Maduro administration and to sustain the actions. In support-oriented tweets, support messages of foreign statesmen to Guaidó's political activism were conveyed, thus, the perception that the opposition led by Guaidó towards Maduro has gotten closer to success day by day was tried to be formed in the eye of the masses. Guaidó had the opportunity to reflect the political activism movement on social media to the masses without the possibility of any intervention by the mainstream media. In this way, Guaidó retained control over how and when to present the messages to the masses. Guaidó dominated all the stages in the construction of the news, from which to use which photo to be written. Thus, without the influence of the mainstream media, Guaidó was able to establish direct bidirectional communication with the masses. As a result, in the case of Guaidó, it can be seen that social media has made political activism more free in the communication dimension.

KAYNAKÇA

- Astam, F. K., & Pınarbaşı, T. E. (2017). Medya ve Toplum İlişkisi Çerçevesinde Kadın Programlarının İncelenmesi: "Irmak Kupal Örneğinde Müge Anlı İle Tatlı Sert Programı". *Asos Congress*.
- Babacan, M. E. (2014). Sosyal Medya Sonrası Yeni Toplumsal Hareketler. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 135-160.
- Bosch, T. (2017). "Twitter activism and youth in South Africa: The case of# RhodesMustFall." *Information, Communication & Society*, 20(2), 221-232.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Castells, M. (2005). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, Ağ Toplumunun Yükselişi*. (E. Kılıç, Çev.) İstanbul: Bilgi Üniv. Yayınevi.
- Choi, S., & Park, H. W. (2014). An exploratory approach to a Twitter-based community centered on a political goal in South Korea: Who organized it, what they shared, and how they acted. *New Media & Society*, 129-148.
- Çakı, C. (2018). Birinci Dünya Savaşı'nda Propaganda Amaçlı Kullanılan Posterlerin Korku Çekiciliği Bağlamında İncelenmesi: Büyük Britanya Örneği. *Atatürk İletişim Dergisi*(15), 111-136.
- Çoban, B. (2009). *Toplumsal Hareketler ve Radikal Medya*. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Del Gandio, J. (2017). More than solutions: Empowering students to think strategically and tactically. *Communication Teacher*, 31(2), 63-69.
- Denning, D. E. (2001). Activism, hacktivism, and cyberterrorism: The Internet as a tool for influencing foreign policy. *Networks and netwars: The future of terror, crime, and militancy*, 239-288.
- El Nacional. (2019, 11 29). *Juan Guaidó ve Eylemler*. http://www.el-nacional.com/noticias/politica/juan-guaido-debemos-continuar-con-fuerza-las-calles_198060 adresinden alınmıştır
- El Pais. (2019, 11 29). *Juan Guaidó'nun Maduro Yönetimini Tanımaması*. https://elpais.com/internacional/2019/01/12/america/1547319063_902409.html adresinden alınmıştır
- El Siglo. (2019, 11 29). *Juan Guaidó'nun Geçici Devlet Başkanlığı İlanı*. <https://elsiglo.com.ve/2019/01/23/cinco-paises-de-la-region-reconocen-a-juan-guaido-como-presidente-de-venezuela/>. adresinden alınmıştır
- El Universal . (2019, 29 11). *Juan Guaidó ve Twitter*. <http://www.eluniversal.com/politica/30419/usuarios-de-twitter-reportaron-detencion-de-juan-guaido#>. adresinden alınmıştır

- Geray, H. (2014). *İletişim Alanından Örneklerle Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*. Kocaeli: Umuttepe.
- Gerbaudo, P. (2014). The Persistence of Collectivity In Digital Protest. *Information, Communication & Society*, 17(2), 264-268.
- Hardt, M., & Antonio, N. (2011). *Çokluk: İmparatorluk Çağında Savaş ve Demokrasi*. (B. Yıldırım, Çev.) İstanbul: Ayrıntı.
- Howard, V. R. (2013). *Gandhi's Ascetic Activism: Renunciation and Social Action*. New York: Suny Press.
- Işık, G. (2013). Yeni Toplumsal Hareketler ve Sanal Gerçeklik Boyutunda Gezi Parkı Eylemleri. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 8(1), 19-33.
- Joyce, M. (2016, 9 5). *The 6 Activist Functions of Digital Tech*. 6 10, 2019 tarihinde <http://www.meta-activism.org/digital-activism-101-the-5-activist-functions-of-technology/>. adresinden alındı
- Karagöz, K. (2013). Yeni Medya Çağında Dönüşen Toplumsal Hareketler ve Dijital Aktivizm Hareketleri. *İletişim ve diplomasi*, 1(1), 131-156.
- Kern-Foxworth, M. (1992). Martin Luther King Jr.: Minister, Civil Rights Activist, and Public Opinion Leader. *Public Relations Review*, 18(3), 287-296.
- Melucci, A. (1989). *Nomads of the Present*. London: Hutchinson.
- Norris, P. (2004). Young People & Political Activism. *Harvard University, John F. Kennedy School of Government*, 32.
- Önder, T. (2002). *Ekoloji, Toplum ve Siyaset*. Ankara: Odak.
- Panorama. (2019, 11 29). *Juan Guaidó'nun Avrupa Parlamentosu Tarafından Geçici Devlet Başkanı Olarak Tanınması*. <https://www.panorama.com.ve/politicayconomia/Eurocamara-se-dispone-a-reconocer-a-Guaido-como-presidente-interino-de-Venezuela-20190130-0062.html>. adresinden alınmıştır
- Seo, H. (2014). Visual propaganda in the age of social media: An empirical analysis of Twitter images during the 2012 Israeli–Hammas conflict. *Visual Communication Quarterly*, 21(3), 150-161.
- Sert, N. Y. (2012). Online Aktivizm Araçları Yoluyla Oluşturulan Etkilerin Metafor Kullanılarak Açıklanması Örnek Olay İncelemesi:“İnternetime Dokunma” Eylemi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 17, 126-140.
- Sharp, G. (2005). *Waging nonviolent struggle*. Boston,: Porter Sargent.
- Sivitanides, M., & Vivek, S. (2011). The Era of Digital Activism. *Conference for Information Systems Applied Research*, 4, 1842.

- Thorson, K., Driscoll, K., Ekdale, B., Edgerly, S., Thompson, L., Schrock, A., et al. (2013). YouTube, Twitter and the Occupy Movement: Connecting Content and Circulation Practices. *Information, Communication & Society*, 16(3), 421-451.
- Xu, W. W., Sang, Y. B., & Park, H. W. (2014). Predicting Opinion Leaders in Twitter Activism Networks: The Case of The Wisconsin Recall Election. *American Behavioral Scientist*, 1278-1293.